

vsakdo spoštoval Starčevičevo prepričanje in poštenje, njegov redki in trdi značaj in njegovo bistroumnost. V tej dobi njegovega delovanja je najznameniteje delo načrt adrese, katero je mogel l. 1878. v saboru samo prebrati kot popravek adrese večine. Zadnjikrat je govoril dr. Starčevič v saboru 17. avgusta l. 1892. v adresni razpravi. Leto dni kasneje, 20. junija l. 1893. se je sešel v Krapinskih Toplicah s škofom Strossmayerjem, s katerim je bil needin glede programa. Tukaj sta se oba med seboj pomirila.

Dasi telesno dosti krepak a v življenju svojem v vsem zmeren, je začel dr. Starčevič v jeseni l. 1894. hirati, a l. 1895. ga je napala influenza in potem se je pridružilo še vnetje pljuč. Njegova jaka narava je vendar premagala te bolezni. Na skupščini stranke prava dne 17. jul. 1895. je prišlo do razkola v stranki, in sicer zato, ker se je izbral neki osrednji odbor kot vrhovno vodstvo stranke prava. Na koncu svojega življenja se je Starčevič ločil z enim krilom svojih nekdanih privrženecv. Zapustil je stranko razdeljeno, kar je stranki sami največ škodilo. Težka njegova bolezen je trajala do konca februarja 1896. Ostal je bistrega uma do zadnjega časa ter rad sprejemal prijatelje. Umrli je v petek 28. februarja 1896 v rokah svojega sinovca Mile v 73. letu svoje starosti.

Še pred njegovo smrtjo je začel poseben odbor l. 1893. izdajati v Zagrebu „Djela dr. Ante Starčevića“. Do l. 1895. je bilo izdanih 15 zvezkov. Vsled razkola v stranki je izdavanje prenehalo; toda bratranec Mile hoče izdavanje dovršiti. Dozdaj je zbranih v 7 zvezkih 84 njegovih govorov, potem njegove predstavitve in neke razprave, ki so izšle v „Hrvatu“ in v „Hrvatski“.

Stranka hrvaškega prava časti v njem svojega neustrašenega prvaka. Lepi spomenik je izdelal kipar I. Rendić.

F. F. Fidlerjeva petindvajsetletnica. V novembru l. 1903. je praznoval znani književnik Fedor Fedorovič Fidler petindvajsetletnico svojega književnega delovanja. Fidler se ni proslavil v ruski literaturi kot pesnik in pisatelj izvirnih del; njegovo literarno delovanje obstoji v tem, da je prevajal ruske pesnike in pisatelje v nemščino. Fidler je prevedel 122 ruskih pesnikov; predvsem je prevajal Puškina, Lermontova, Nekrasova, Kolcova, Majkova, Nadsona, Nikitina, Tolstega, Feta, Fofanova. Poleg teh je prevedel še mnogo drugih starejših in mlajših pesnikov. Ruska kritika hvali Fidlerja kot najboljšega prevajatelja ruskih pesnikov na nemški jezik. Fidler se pri vseh svojih prevajanjih popolnoma vtaplja v duha pesnikovega, zato se tudi njegovi prevodi beró tako gladko, kakor bi čitali pesnike v originalu. — F. F. Fidler, po rodu Nemec, se je rodil 4. nov. 1859. v Peterburgu. Obiskoval je najprej reformatsko učilišče; po teh študijah se je vpisal na filološko fakulteto peterburške univerze. V tem času je občeval z mnogimi ruskimi literati, predvsem s pokojnim V. Garšinom, ki ga je

vpeljal v dom I. P. Polenskega. Mladi vseučiliščnik se je živo zanimal za ruske pesnike ter jih jel prevajati v nemščino. V to dobo torej segajo njegovi prvi prevodi. Po dokončanih študijah je jel Fidler delovati kot profesor na „Jekatarinskem institutu“, kjer predava nemški jezik. L. 1878. so izšli njegovi prvi prevodi Puškina, Krilova in Lermontova. Od tedaj prevaja še vedno in kaže v prevodih moč ruskih pesnikov svojim rojakom v Nemčiji. Ruska kritika se toplo spominja Fidlerja ob petindvajsetletnici njegovega literarnega delovanja; globoko mu je hvaležna za njegovo delo in mu odloča častno mesto v vrsti svojih pesnikov in pisateljev. I. D.

Stoletnica F. J. Tjutčeva. 23. novembra l. l. je preteklo sto let, odkar se je rodil veliki ruski pesnik Feodor Ivanovič Tjutčev v selu Ovstutu v Orlovski guberniji. Tjutčev ni mnogo pisal; a kar je pisal, je našlo veliko priznanje. Imenujejo ga slavenofilskega barda. Ruska kritika mu daje častno mesto poleg Puškina in Lermontova. Tjutčev je umrl l. 1873.

Akademična tiskarna v Peterburgu je jela izdajati zbirko kitajskih knjig. Prvo delo je rusko-kitajski besednjak.

Ruski jezik na kitajskem vseučilišču. Na vseučilišču v Pekingu so uvedli predavanja o ruskem jeziku. Poučeval bo A. I. Ivanov, in sicer bo razlagal rusko slovnico v kitajskem jeziku, kar je tudi nekaj posebnega, ker drugi profesorji v Pekingu predavajo — po angleško. Zdaj se ne bomo mogli več povzdigovati nad Kitajce: ti so naprednejši od Avstrijcev, kajti na dunajskem vseučilišču še ni stolice za ruski jezik.

Najstarejši zakonik na svetu. Francoska ekspedicija je našla v staroperzijski prestolnici Suzi zakonik iz časa kralja Hamurabija, ki je okrog l. 2200 pr. Kr. ustanovil združeno babilonsko kraljestvo. V zakoniku se opisuje najprej, kako kralj prejema svojo oblast od solnčnega boga in se nato zahvaljuje božanstvom, ki so mu podelila dostojanstvo in moč, vzdrževati na zemlji pravico, uničevati hudobne in braniti slabotne pred močnejšimi. Potem sledijo zakoni; tuintam odločuje „božji sod“. Posebno mnogo je predpisov glede zakona in ženitve, ki kažejo dovolj plemenito mravnostno naziranje. Kazni pa so deloma barbarske, n. pr.: „Ako sezida zidar komu hišo tako slabo, da se zruši in ubije lastnika, naj se ubije tudi on; če pokoplje zidovje pod sabo gospodarjevega sina, naj umre i sin tistega, ki je hišo sezidal.“

Hipolit Marinoni. V Parizu je umrl dne 7. januarja mož, ki ima za nas to zaslugo, da je iznašel tudi stroj, na katerem se tiska „Dom in Svet“. Hipolit Marinoni je bil, kakor pravi Francoz — „le fil de ses oeuvres“ — otrok svojih del, kajti le z delom je postal bogat in vpliven odličnjak. Kot sedemleten deček je izgubil očeta, ki je bil orožnik. V revščini je pre-

živel mlada leta. Kot vajenec je vstopil v neko pariško tiskarno. Postal je stavec, kmalu voditelj in slednjič lastnik tiskarne. Iznašel je stroj za lupljenje bombaža in za zlaganje časopisov. L. 1847. je pa sestavil prvi stroj za brzotisk. To je bil ploščnat stroj s štirimi valjarji, kakršni se še sedaj rabijo po naših tiskarnah. Stopil je v zvezo z lastnikom lista „Le Petit Journal“. Vedno je premišljeval, kako bi pospešil tiskanje časopisov. L. 1872. se mu je posrečilo, da je iznašel rotacijski stroj, ki je sestavljen sicer podobno, kakor Hoeov „mamutski stroj“, a ima manjše valjarje in hitreje dela. Ta stroj je povzdignil „Le Petit Journal“, da je postal najrazširjenjši francoski časopis, ki izhaja vsak dan v več kakor enem milijonu izvodov; ob posebnih priložnostih ga natisnejo tudi do dveh milijonov. To je mogoče le, ker natisne ta stroj 100.000 izvodov v eni uri. Marinoni je prodal okoli tisoč rotacijskih strojev. Zdaj se tiskajo ž njimi vsi veliki dnevnik. Marinoni je iznašel tudi stroj za hiter barvotisk, s kakršnim se tiskajo velike, bolj sirovo barvane slike.

V Benetkah so 11. novembra 1903. zaprli tretjo mednarodno umetniško razstavo. Razstavo je obiskalo skupno 405.000 oseb. Prodalo se je umetniških del v vrednosti nad 370.000 kron.

Sansovinova loggetta v Benetkah, ta s krasnimi kipi okrašena lopa, na katero je padel stolp sv. Marka in jo razrušil, bo vstala iz razvalin. Obnovili jo bodo ravno tako, kakršna je bila, in večinoma tudi iz starih kosov.

Najden spis Sofoklov. V Berlinu so našli med muzejskimi starinami doslej še neznano delo Sofoklovo „Achajon Syllogos“, žal le v odlomkih. Klasična filologija se zelo zanima za to najdbo.

George Gissing, angleški novelist, je umrl 28. dec. 1903. Gissing je svojim spisom zajemal snov iz srednjih slojev; njegova smer je bila naturalistična.

Jonas Lie, slavni norveški pisatelj, je slavil v oktobru leta 1903. sedemdesetletnico v krogu svoje dece in prijateljev. Liejevih del ni nobeno prevedeno v naš jezik, ali pisatelj je svetovno znan in njegove romane prevajajo vsi narodi. Od glavnih njegovih del imenujemo „Zapovednikove hčere“, „Giljevo obitelj“, „Pilata in njegovo ženo“.

Lébaudyjev zrakoplav. Nedavno se je Jacques Lébaudy proglasil kot „kralja Sahare“ in si je pridejal naslov: Njegovo Veličanstvo Jakob I. Drugi član te ameriške milijonarske rodbine, ki je obogatela s sladkorno industrijo, Pavel Lébaudy, pa hoče, da zavlada v ozračju. Sestavil si je zrakoplav, s katerim je nedavno v Parizu letal okoli Eiffelnovega stolpa. Pavel Lébaudy je prišel sicer zdrav domov, a zrakoplav se mu je raztrgal ob vejevju nekega drevesa.

Bibliothek ausgewählter serbischer Meisterwerke, Bd I.: Auf uferloser See, Drama von Gj. Nušić. Novejša srbska književnost si začenja pridobivati ugleda tudi pri drugih narodih z mnogo bogatejšimi slovstvi. Lani je pričel v Pragi Čeh Horvorka izdajati „Srbsko biblioteko“, letos pa je objavil dr. Miroslav Krauss, temeljit poznavavec srbske književnosti, prevod znane Nušičeve drame kot prvi zvezek zbirke najboljših srbskih del v dobrih nemških prevodih. Dasiravno Krauss-ov prevod ni vseskozi dosloven, se mora vendar imenovati odličen in zasluzi popolno priznanje, istotako tudi predgovor, v katerem nas dr. Krauss seznanja z življenjem pisatelja, govori o srbskih slovstvenih odnosajih in zavrača krivdo za vse neugodnosti osobito na preostre kritike, n. pr. M. Nedeljkovića in P. Popovića. Knjiga je posvečena † Dragi Mašin - Obrenović.

Slovenskemu opernemu pevcu Pogačniku-Navalu je švedski kralj Oskar II. podelil Vasov red prve vrste. Od švedskega kraljeviča, ki ga je vsprejel v avdienci, je dobil več slik v znamenje priznanja. Pogačnik bo v kratkem gostoval v New-Yorku.

Opera „Petar Svačić“. K osemstoletnici po smrti hrvaškega bana Petra Svačića je zložil Josip Mandić opero v dveh dejanjih na besede dr. Trnoplesarja. Libretto je sicer nekoliko prazen in nima posebnih dramatskih vrliu, vendar se mora priznati mlademu skladatelju Mandiću, da je pokazal veliko glasbeno silo v tem delu. Snov operi je domoljubna in zgodovinska. Dejanje se vrši l. 1102. Petar Svačić hoče osvoboditi Hrvate ogrskega jarma. Dá se kronati za kralja, a pade v boju s sovražniki.

